

KOMUNITNÍ BYDLENÍ PRO SENIORY

bakalářská práce

Anna Cisariková

A. Seznam příloh	
A1. Zadání bakalářské práce	
A2. Prohlášení o autorském právu	
B. Rozbor místa a úkolu	
B1.	
B2.	
B3.	
B4.	
B5.	
C. Návrh	
C1. Situace širších vztahů	M 1:2 000 - 1:5 000
C2 Situace řešeného území	M 1:100 - 1:200
C3. Půdorysy	M 1:100 - 1:200
C4. Řezy	M 1:100 - 1:200
C5. Pohledy	M 1:100 - 1:200
C6. Výkres uspořádání konstrukčního řešení	
C7. Architektonický detail	
C8. Vizualizace exteriéru	
C9. Vizualizace interiéru	
D. Průvodní zpráva a technická zpráva	

Tématem zadání, které vychází z probíhající architektonické soutěže, je zpracování architektonického návrhu komunitního bydlení pro seniory v obci Křenovice na Jižní Moravě.

Předmětem zadání je nalezení vhodného konceptu seniorského bydlení, které je druhem bydlení s velmi specifickými požadavky. Tématem se pak stává i samotné stárnutí a otázka toho, v jakém prostředí chce (nebo by měl) člověk prožít sklonek svého života.

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

ANALYTICKÁ ČÁST

Obec Křenovice

Obec Křenovice leží 3 km jihozápadně od Slavkova u Brna na březích potoka Rakovce, zčásti na rovině, dílem na stráni, v průměrné nadmořské výšce 216 m n. m. v katastru o rozloze 8, 8 km². K 30. 9. 2014 žilo v Křenovicích 1904 obyvatel. První písemná zmínka o obci se datuje k roku 1305.

Obec se pyšní velmi bohatým společenským a kulturním životem. V roce 2001 se umístila na prvním místě v okresním kole soutěže „Vesnice roku“ a v téže soutěži získala v krajském kole „Modrou stuhu za společenský život a podporu tradic folklóru“. Toto ocenění je výsledkem dlouhodobě vysoké úrovně spolkové činnosti v Křenovicích. Nalezneme zde Sbor dobrovolných hasičů, tělovýchovné jednoty Orel a Sokol,

Doprava

Vhodná poloha v lokalitě slavkovského bojiště na trase mezi Slavkovem a Mohylovou míru, společně s výbornou dopravní dostupností, patří k největším přednostem Křenovic. Dobrá dopravní dostupnost obce je umocněna tím, že Křenovice leží na

Loveckou společnost, Včelařský spolek, Spolek chovatelů drobného hospodářského zvířectva, fotbalový, volejbalový a tenisový klub, ochotnické divadlo Antonína Vorla, taneční soubor Křenováček a Křenovák, Buhurt – skupinu historického šermu, oddíl Tuláci, modelářský klub a mnoho dalších.

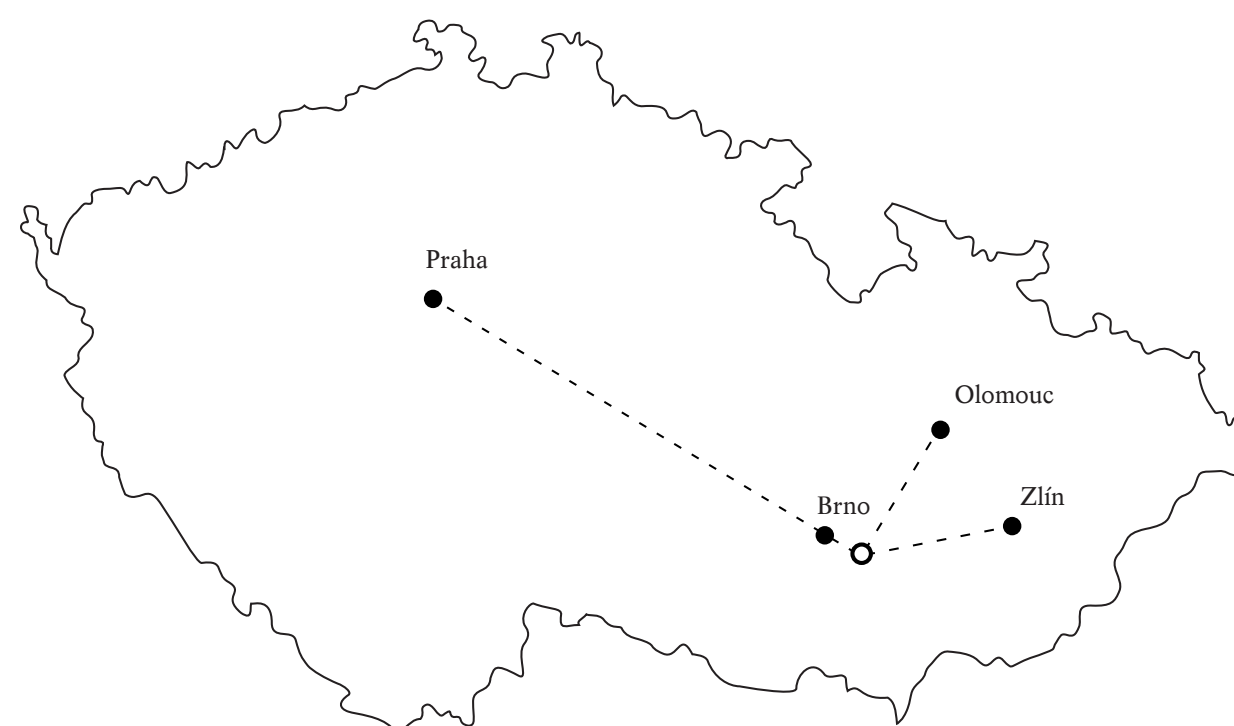
V obci se nachází mateřská i základní škola, zdravotnická zařízení, pošta, sportovní hala a letní otevřená sportoviště, knihovna, sběrný dvůr aj. Podnikatelskými aktivitami jsou zajištěny veškeré služby pro občany (např. obchody se smíšeným zbožím, restaurace, cukrárna, bistro, kosmetické služby, kadeřnictví, jazykové kurzy, trafika, květinová síň a mnoho dalších).

křižovatce železničních tratí Brno - Přerov a Brno - Veselí nad Moravou, a současně v blízkosti dálnice D1. Do centra Brna se tak občané mohou pohodlně dopravit do půl hodiny.

Krajina

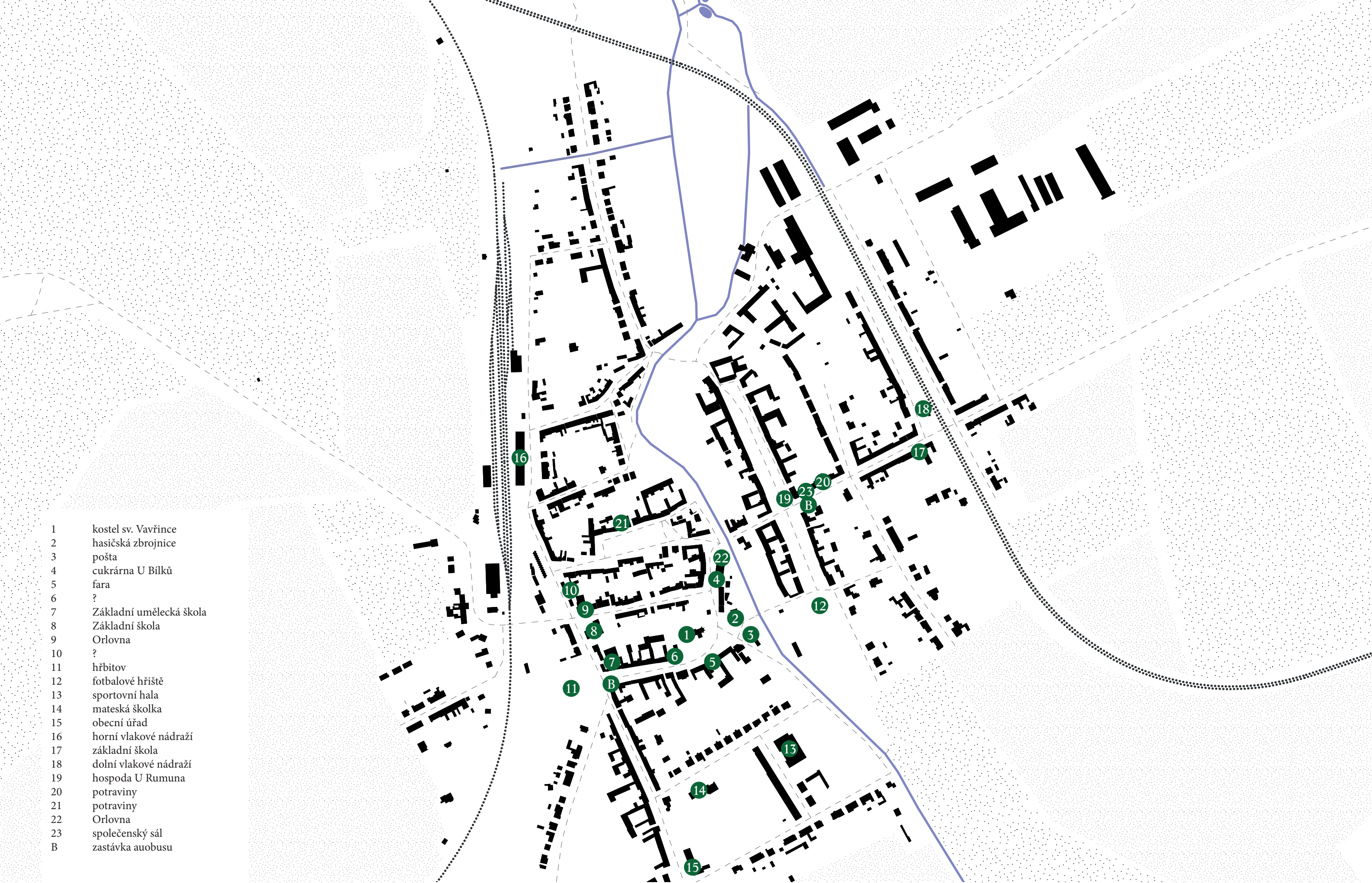
Obec Křenovice leží v mikroregionu Poltaví, Ždánický les. Tato krajina je typická zvlněným charakterem, dlouhými lány a velmi úrodnou půdou. Krajina je zajímavá tím, že se zde setkávají dvě velmi odlišná

krajinná prostředí - lesní porost a údolí řeky Litavy. Terén je mírně kopcovitý a plný cyklostezek. V mikroregionu je mnoho kulturních památek.

- 1 kostel sv. Vavřince
- 2 hasičská zbrojnice
- 3 pošta
- 4 cukrárna U Bílků
- 5 fara
- 6 ?
- 7 Základní umělecká škola
- 8 Základní škola
- 9 Orlovna
- 10 ?
- 11 hřbitov
- 12 fotbalové hřiště
- 13 sportovní hala
- 14 mateská školka
- 15 obecní úřad
- 16 horní vlakové nádraží
- 17 základní škola
- 18 dolní vlakové nádraží
- 19 hospoda U Rumuna
- 20 potraviny
- 21 potraviny
- 22 Orlovna
- 23 společenský sál
- B zastávka auobusu

1

2

3

4

- 1 nádraží
- 2 cukrárna U Bílků
- 3 kostel sv. Vavřince
- 4 obecní hospoda

1

2

3

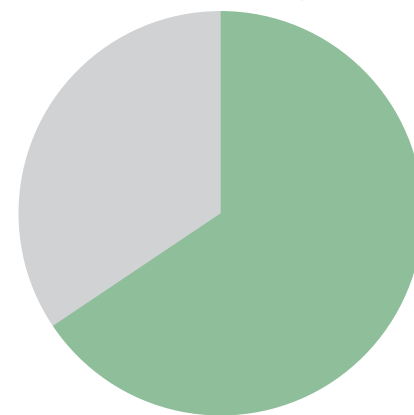

4

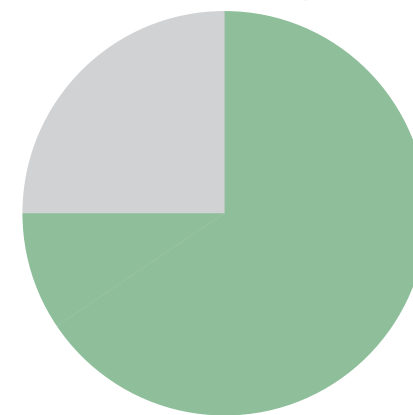
- 1 obecní úřad
- 2 pošta
- 3 mateřská škola
- 4 sportovní hala

NÁVRHOVÁ ČÁST

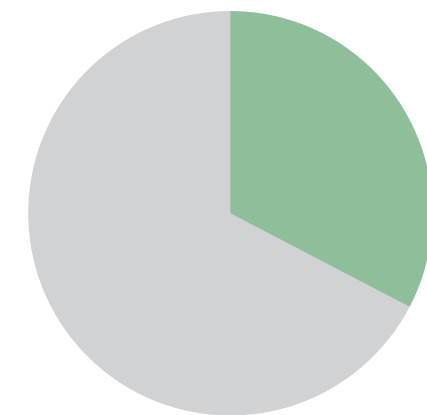
podíl mužů a žen ve společnosti

muži, 80 let
ženy, 80 let

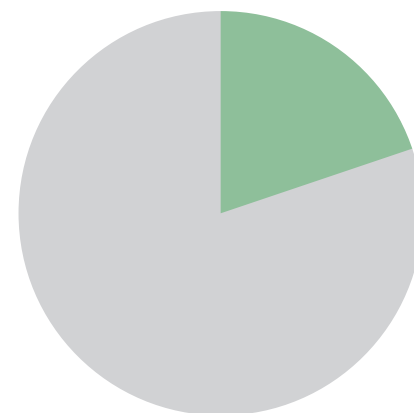

muži, 90 let
ženy, 90 let

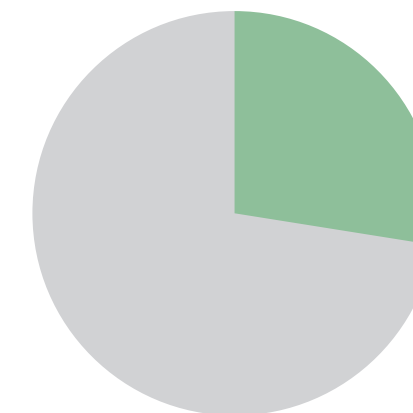

vdovy
ve svazku
ženy, 65 - 69 let

podíl seniorů ve společnosti

populace kromě seniorů
zastoupení seniorů
rok 2018

populace kromě seniorů
zastoupení seniorů
rok 2030

téma

Stáří není nemoc. Stáří je stále se prodlužující část života.

Populaci naší země dnes tvoří 1,5 milionu seniorů, v roce 2030 se toto číslo téměř zdvojnásobí. Kdo je to dnešní senior a jak se liší od seniora žijícího za 20 let? Je správné používat slovo senior, důchodce, stařec, kmet?

Za 20 let člověk vyroste z nemluvněte do dospělého člověka, nebo za dalších 20 let procestuje polovinu světa, založí rodinu a zajistí se na několik let dopředu. Jak si představujeme těch následujících 20 let, které označujeme jako stáří a většinou předpokládáme, že náš mentální nebo fyzický stav se bude spíš zhoršovat a omezovat naše sny a plány? V jakém prostředí chceme tento čas strávit?

místo

Obec Křenovice leží asi dvacet kilometrů od Brna, má výborné vlakové napojení jak právě na moravskou metropoli, tak i na okolní města jako je např. Slavkov u Brna. Vesnice o dvou tisících obyvatel převážně respektuje historicky danou zástavbu. Jedno až dvoupodlažní domy se řadí vedle sebe kolem hlavních silnic a ulic. Čelní fasády ani malé předzahrádky toho o svých majitelích moc neprozradí, pokud se ale podaří nahlédnout do dvorů některého ze stavení, objevíme místo, kde se odehrává život zdejších obyvatel. Dvory jsou obklopeny množstvím malých přístavků, dílen, chlívů nebo míst pro skladování zeleniny.

Na svou velikost je až překvapivé, že se v Křenovicích nachází dvě základní školy, mateřská škola, kostel, obecní úřad, knihovna, společenský sál, cukrárna a dvě hospody, pošta a hasičská zbrojnice. To vše umožňuje zdejším obyvatelům žít velmi komunitním životem a vytvářet atmosféru dobře fungující vesnice, jejíž populace je zastoupena všemi věkovými kategoriemi. Možná právě z tohoto důvodu vznikla poptávka na komunitní bydlení pro seniory.

hmota

Ve svém uvažování o tom, kde má být hmota umístěna a jak má vypadat vycházím do velké míry z textů H. Hertzbergera a Dagmar Glosové, co se týče stránky architektonické a dále pak z textů prof. Heleny Haškovcové, která se zabývá stárnutím a stářím z hlediska sociologického a zdravotního. Všechny úvahy vedou směrem ke snaze nabídnout starším lidem de facto běžné bydlení, které je bude stále udržovat v centru dění, nebudou vytrženi z okolní reality, dům na ně bude klást určité nároky, které, ale budou do jisté míry udržovat rytmus a řád v jejich životě a budou se snažit zamezit propadu do extrémních podob stereotypů, ke kterým časo dochází v běžných domovech důchodců a které přispívají ke zhoršování zdravotního stavu jeho obyvatel.

Hmotou domu navazuji na stávající vesnickou zástavbu, kolem Sokolské ulice. Volím parcelu, která je v bezprostřední blízkosti většiny služeb, které jsou v obci přítomné a pro starší lidi mohou být potřebné.

V rámci urbanismu pracuji se dvěma vzájemně rovnoběžnými hmotami, které jsou propojeny úzkým krčkem. Do hmoty, která lemuje ulici umísťuji bydlení a veřejné služby, o kterých se domnívám, že momentálně v obci chybí a zároveň mohou být žádané i obyvateli komunitního domu. Převážná část severovýchodní hmoty má hlavně soukromý charakter. Naopak jihozápadní hmota je určena jak všem obyvatelům domu, tak i ostatním lidem z vesnice a její charakter je poloveřejný. Mezi dvěma křídly se nachází dva dvory a každý z nich nabízí trochu odlišnou atmosféru a způsob užívání.

bydlení

Žádné chodby, žádná zákoutí s televizí a gaučem. Bydlení je bydlení a ne ústav. Většina obyvatel Křenovic, kterou považuji za případné zájmce o byty v komunitním domě, pravděpodobně nikdy nebydlela v domě s chodbami a sdílenými prostory. Většina je zvyklá na svůj vlastní vstup a své soukromí. Není horší doba kdy si zvykat na něco nového nebo nezvyklého, než právě stáří. Být starým člověkem automaticky neznamená být neschopný normální chůze nebo snad být na invalidním vozíku. Těmito pravidly se řídím v návrhu obytných jednotek.

Do bytů v prvním podlaží se vstupuje přímo z ulice a umožňují bezbariérový pohyb, do bytů v druhém podlaží se vstupuje přes prostor se schodištěm, který je současně i vstupem do vnitřního dvora. Byty v druhém podlaží jsou tedy určeny hlavně vitál-nějším lidem, ale není problém schodiště dodatečně vybavit pojízdnou plošinou.

prvky bydlení

Dispozice všech bytů umožňují bydlení pro dvě osoby. Nechci tak nabídnout bydlení pouze starším párům, ale cílem je zdůraznit fakt, že ložnice je určena pro spánek a obývací pokoj pro ostatní aktivity. Starší člověk tak není nucen trávit většinu dní na několika metrech čtverečních nebo pouze na jednom lůžku. Současně toto rozvržení dispozic umožňuje příležitostné přespávání člena rodiny nebo pečovatelky. Další prvky, kterými se snažím vnést do bydlení nové kvality je orientace fasád na dvě světové strany a možnost přirozeně provětrat celý byt, dále snížené parapety u oken do ložnic, které podporují vizuální kontakt s okolím. Byty v prvním patře mají malou verandu a byty v druhém patře lodžii.

V druhém podlaží je situován byt pro pečovatelku, který se příliš neliší od ostatních a možná by zde ani nemusel být, ale považuji tuto volbu za možnost jak případně zajistit starším lidem odbornou pomoc, která bude na blízku, ale nebude nutně vytvářet z jejich domova instituci.

veřejné funkce

V části bydlení jsou tři byty nahrazeny veřejnou funkcí. První z nich je zmrzlinárna, která se nachází v rohu domu a slouží zároveň jako rozpoznávací znamení celého komunitního bydlení. Vítá k návštěvě nejen samotné obyvatele, ale i kolemjdoucí. Další funkcí je ordinace lékaře, kterou považuji za nutnou v typologii tohoto druhu, ale opět má vlastní vstup a po starším člověku tedy vyžaduje, aby si cestu k lékaři naplánoval a nespolehal jen na to, že může přejít po chodbě v pantoflích a županu. Poslední je pak kadeřnictví a manikúra, drobný příspěvek k tomu, aby nejen starší lidé, ale i ostatní z Křenovic nezapomněly na to, že je hezké, vypadat upraveně. Všechny tyto fukce kopírují příčné rozvržení dispozic bytů a vizuálně udržují kontakt jak s ulicí, tak s dvory.

společenství, odpočinek

Celé jihozápadní křídlo je určeno právě pro ty fuknce, které bychom běžně hledali na chodbách domovů pro seniory. Společenská místnost s kuchyní a jídelním stolem pro společné vaření, promítací plátno, kulečník, rybičky, klece s ptáky. Podélný prostor je rozdělen policemi v kolejnicích, které se používají v archivech. Každý z obyvatel může police vybavit tím, co má rád, a o co je ochoten se podělit s ostatními. Vznikají tak buď malá zákoutí s křesílky pro odpolední čaj nebo se police sesunou ke straně sálu a čaj o páté se může plynule přehoupnout v taneční večírek nebo sledování westernového filmu. Sál není výhradně určen jen pro lidi obývající zdejší byty, ale může fungovat i jako denní stacionář nebo příležitostně pro veřejnost.

Do druhé poloviny jihozápadního křídla umísťuji plavecký bazén. Bazén je ve stanovených hodinách určen pro veřejnost a po zbytek dne je vyhrazen jen pro starší

lidi. Svým veřejným/placeným provozem si tak vydělá na volný vstup pro starší lidi. Plavání je jedním ze sportů, který jsou schopni provozovat i lidé v pokročilejším věku a má na jejich fyzický i psychický stav pozitivní účinky. Bazén je možné otevřít do stran a propojit s vnitřním dvorem nebo s potokem, zvuk vody narážející o hrany bazénu a odlesky vodní hladiny mohou evokovat pocity dovolené u moře.

krček

Objem propojující dvě křídla má několik důvodů - vytváří dva dvory s rozdílnou atmosférou, udává jim menší měřítko, slouží jako chodba mezi bydlením a sálem a má v sobě zimí zahradu, dílnu a prádelnu.

dvory

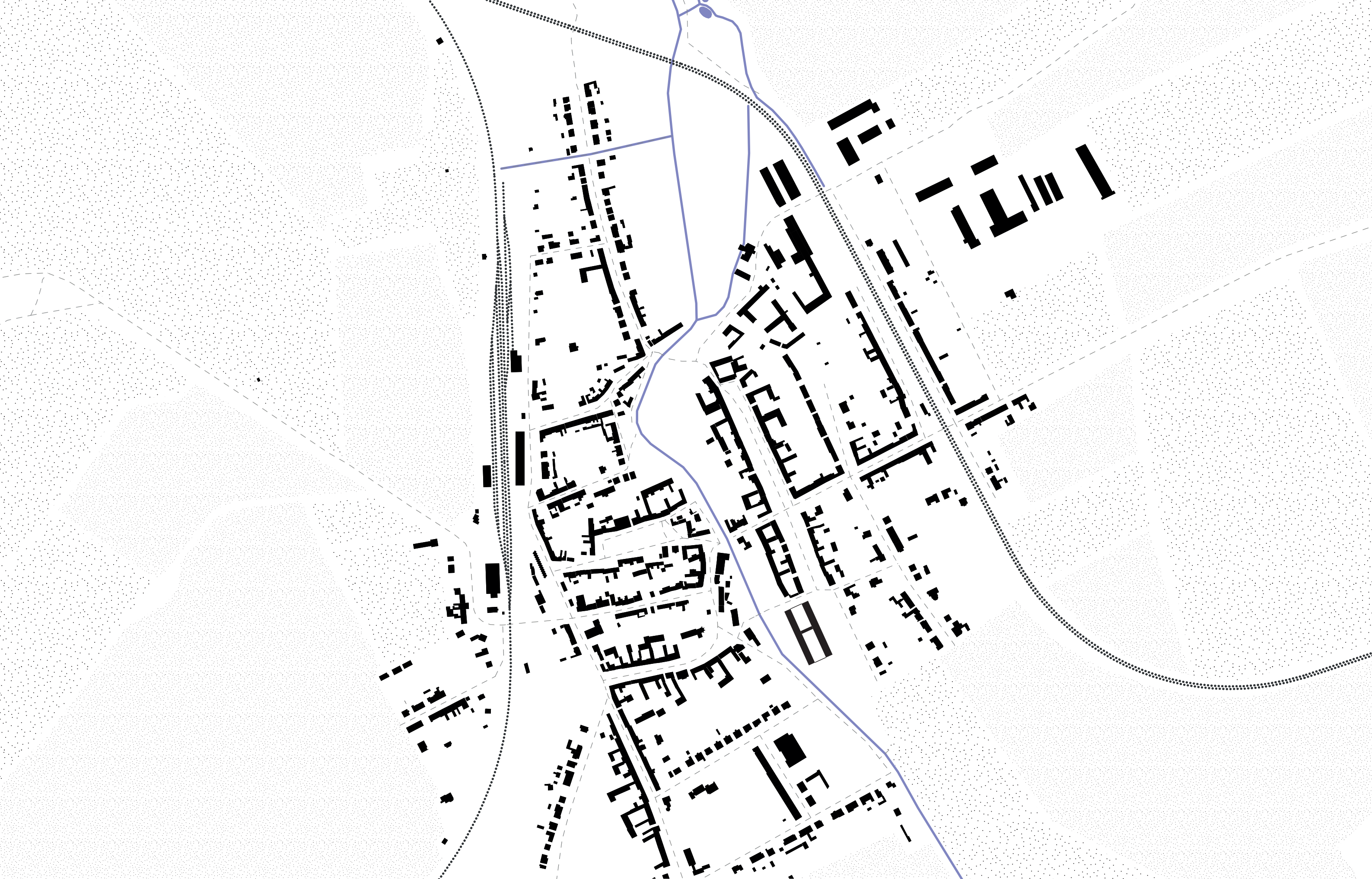
Uprostřed klášterů byly tzv. rajske dvory neboli “hortus conclusus”, belgické bekynáže byly soubory staveb, které mezi sebou také vytvářely malé zahrady s květinami a kašnami. Hmoty komunitního bydlení přirozeně vytváří dva dvory, ten který leží mezi sálem a bydlením má síše soukromý charakter. Uprostře se nachází podlouhlé jezírko a okolo záhonky s květinami. Naopak dvůr mezi bydlením a bazénem může být přístupný i veřejnosti. Starší lidé zde mohou okopávat záhonky se zeleninou, promítat si film na plátno, hrát pe-tangue nebo badminton, opalovat se.

materiály

Snažím se používat materiály, které mají zřetelnou texturu a jsou “opravdové”. Fasáda omítnutá hrubým březolitem, jemné zdobení okolo vstupů do bytů, zídky z cihel. Masivní dřevěné zárubně, stěny potažené hrubou látkou, teraccové schodiště, kovové zábradlí. Bydlení vytváří jasnou, pevnou a poctivou linku. Prosklené výlohy kavárny, kadeřnictví a lékaře zdůrazňují veřejnou funkci. Naopak jižní hmota má vyvolávat dojem jednoho velkého přístavku, které známe z dvorů současné křenovické zástavby. Dřevěná konstrukce, světlíky, transparentnost, laminátové stínění, bílé kovové police, starý nábytek.

Jsem si vědoma toho, že tento způsob bydlení klade poměrně vysoké nároky jak na jeho obyvatele, tak ale především na pečovatelky. Ale domnívám se, že o tom péče o starší lidi mezi námi je a také věřím tomu, že může mít mnoho pozitivních následků, které mohou přinést do vesnice o velikosti Křenovic zcela nové impulsy a energii.

soukromé vstupy

průchody

veřejné vstupy

A

kavárna

B

lékař

C

kadeřnictví

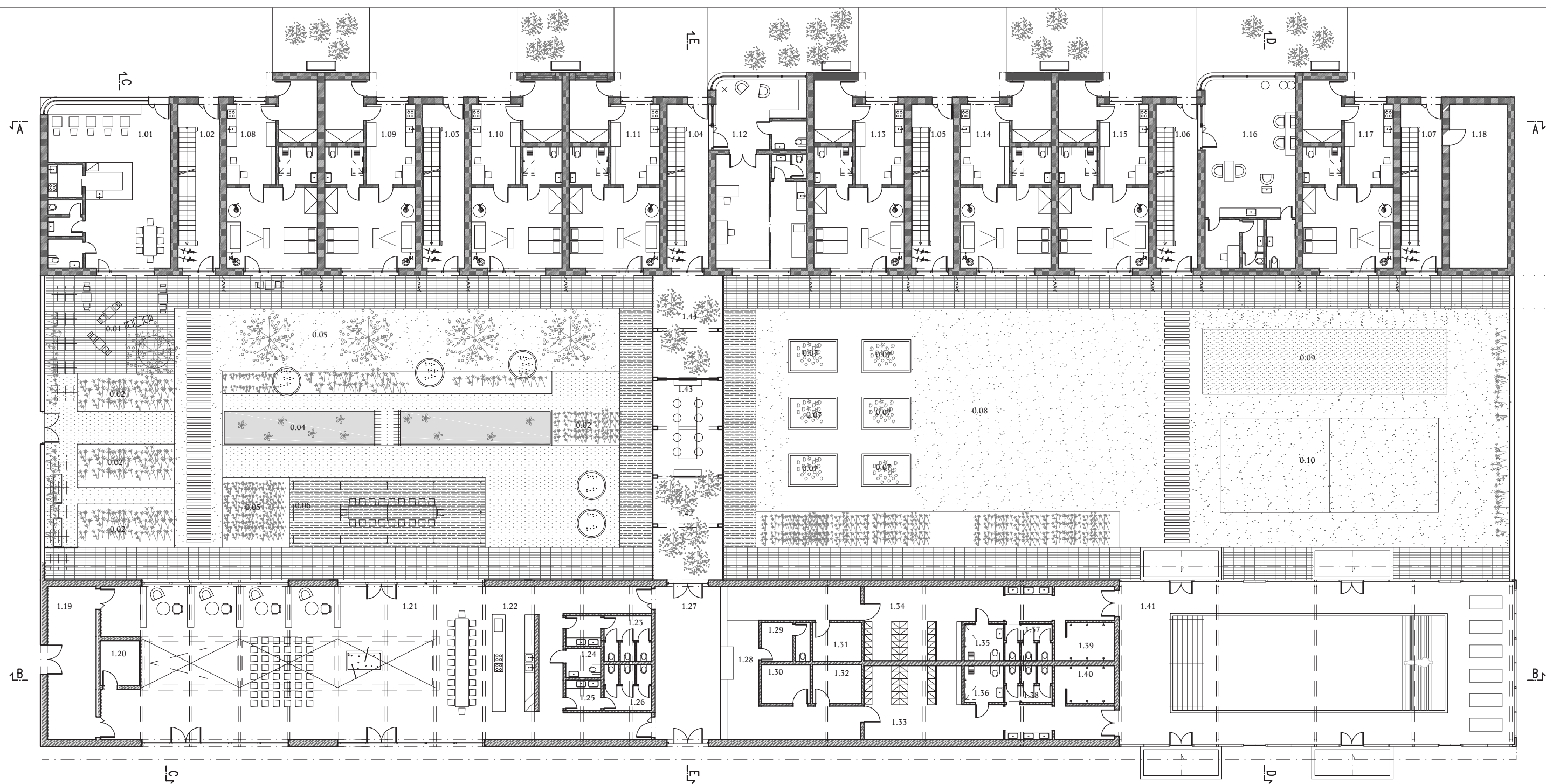
D

sál

E

bazén

zdivo Porotherm

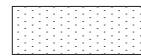
tráva

venkovní palubová podlaha

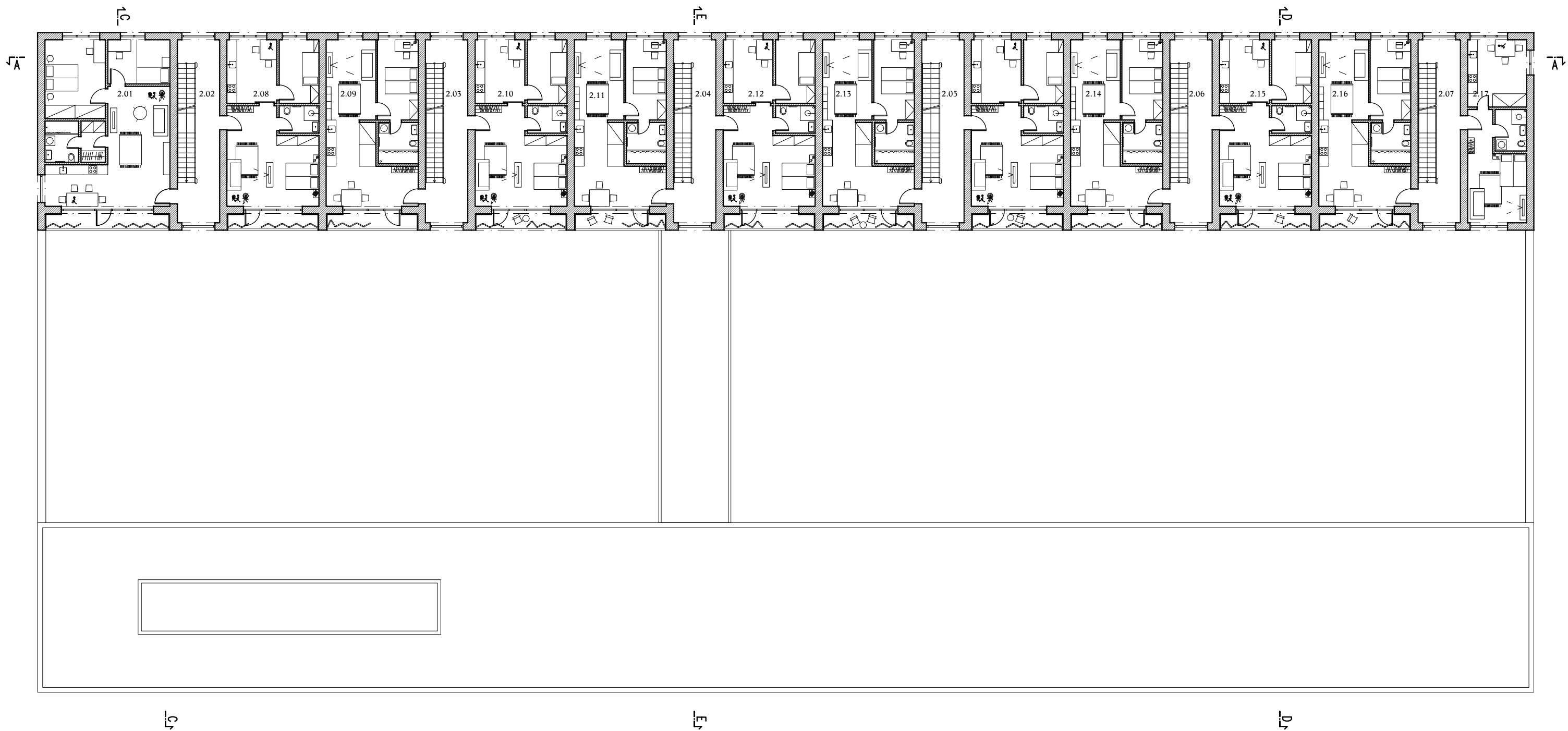
striáž beton

mlat

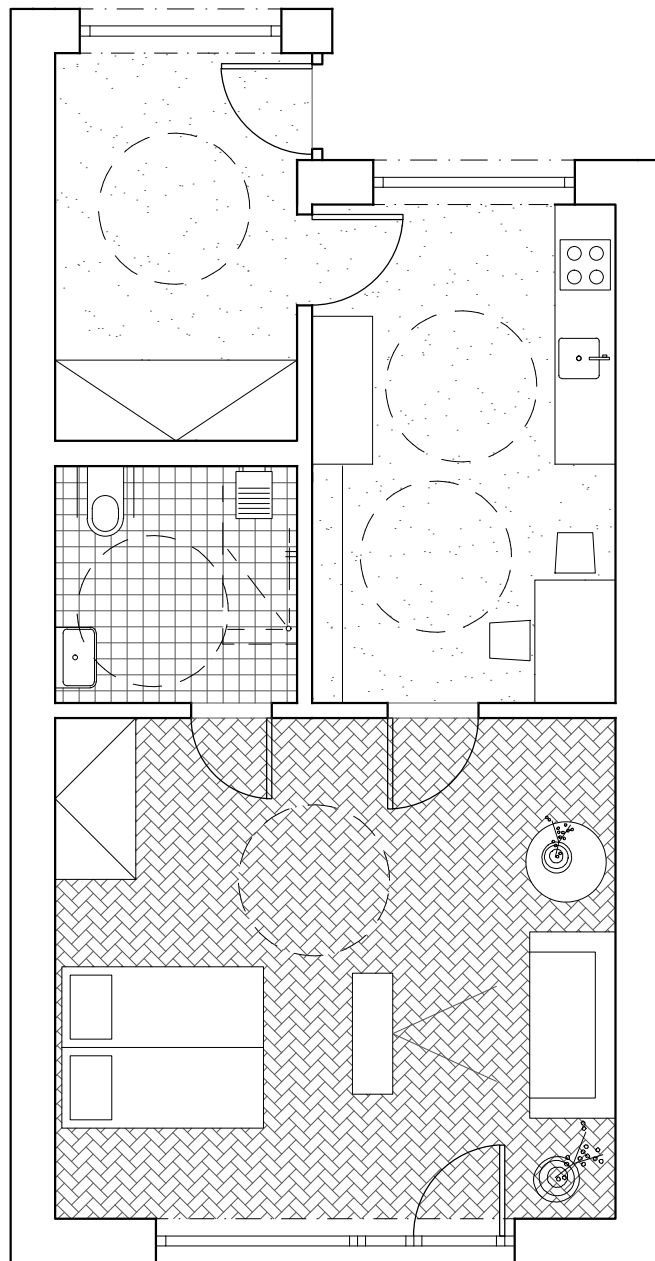
0.01	terasa kavárny	1.01	kavárna	1.22	kuchyně	1.34	šatna ženy
0.02	květinový záhon	1.02 - 1.07	vstup / schodiště	1.23	wc muži	1.35	wc invalida muži
0.03	trávník	1.08 - 1.11	bezbariérový byt	1.24	wc invalida	1.36	wc invalida ženy
0.04	jezíčko	1.12	lékař	1.25	wc ženy	1.37	wc muži
0.05	bylinkový záhon	1.13 - 1.15	bezbariérový byt	1.27	vstup bazén	1.38	wc ženy
0.06	letní altán	1.16	kadeřnice	1.28	recepce	1.39	sprchy muži
0.07	zeleninový záhon	1.17	bezbariérový byt	1.29	kancelář	1.40	sprchy ženy
0.08	slunečná louka	1.18	kotelna	1.30	sklad	1.41	bazén
0.09	hřiště na petanque	1.19	vstup do sálu	1.31	úprava vody	1.42	zimní zahrada
0.10	hřiště na badminton	1.20	sklad	1.32	vzduchotechnika	1.43	dílna
		1.21	sál	1.33	šatna muži		

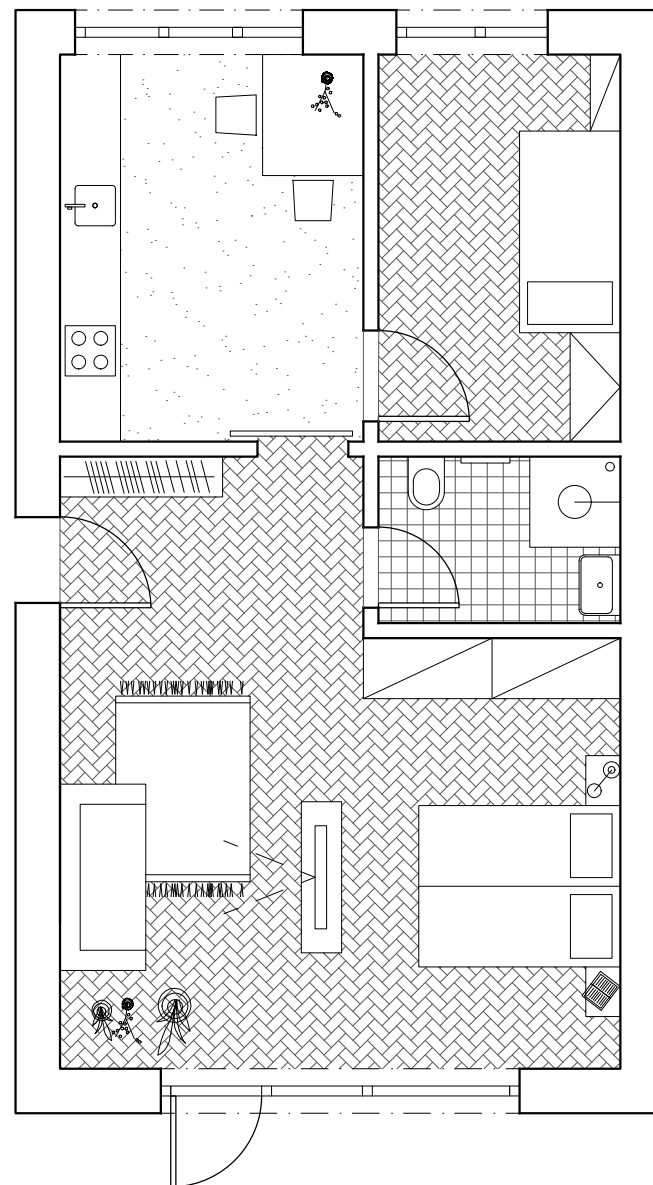
2.01	byt pečovatelky
2.02 - 2.07	schodiště
2.08 - 2.16	byty
2.17	garsonka

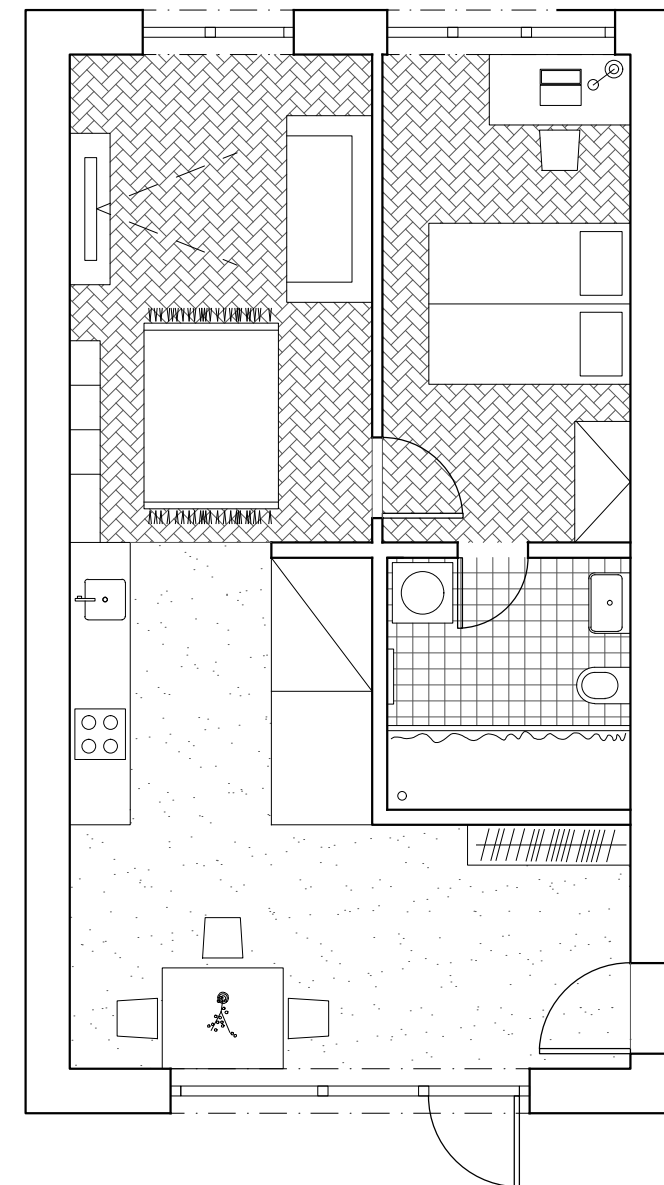
byt v 1NP určený primárně pro osoby se sníženou pohyblivostí nebo na invalidním vozíku
samostatný vstup z ulice a vstup na zahradu

plocha: 57 m²

byt ve 2 NP, určen pro pár, možnost pro přespání člena rodiny nebo asistentky
případně oddělené ložnice, v případě že to zdravotní stav obyvatel vyžaduje
lodžie do zahrady, chodba sdílena jen s jedním sousedem

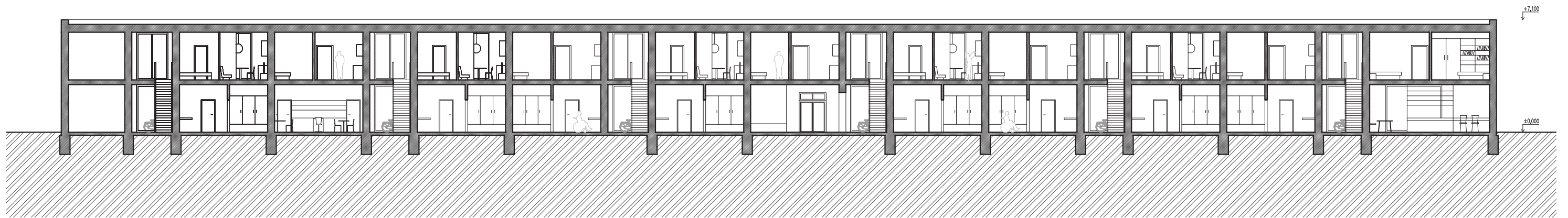
plocha: 54 m²

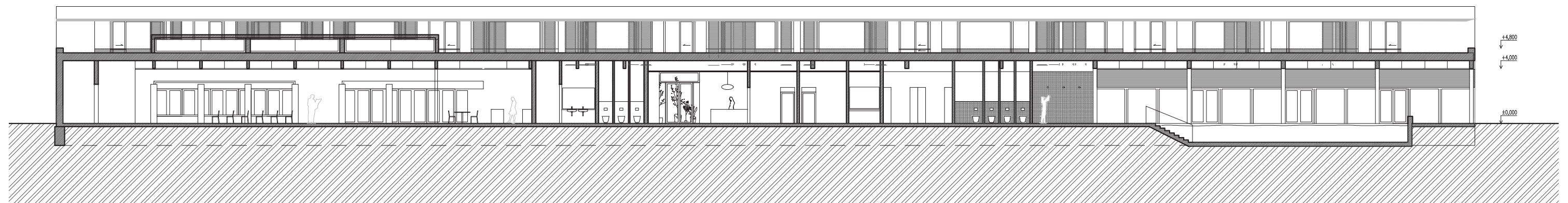
byt ve 2 NP, určen pro pár nebo jednotlivce
lodžie do zahrady, chodba sdílena jen s jedním sousedem

plocha: 53 m²

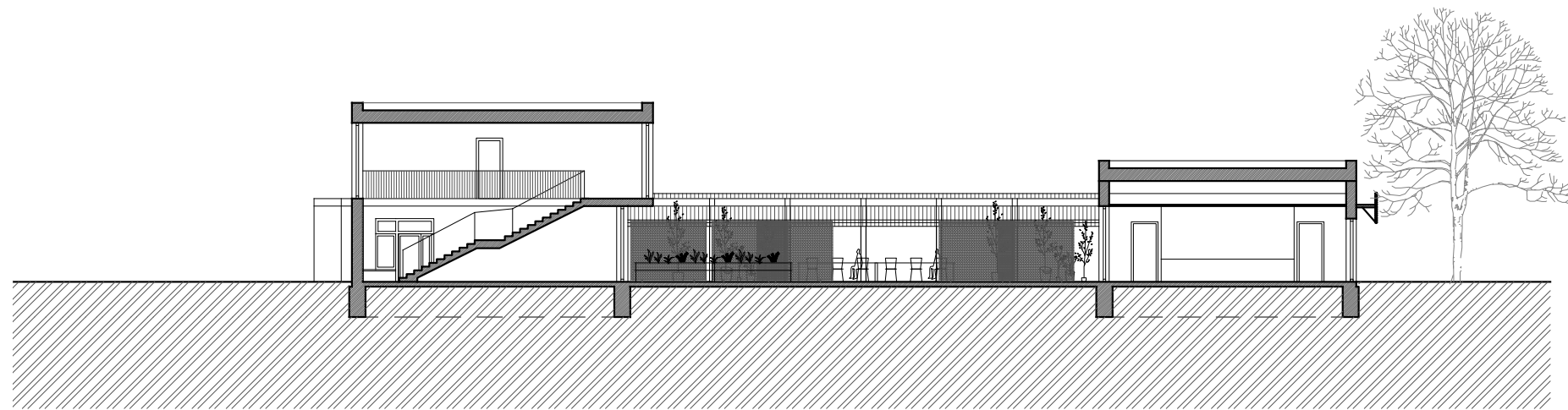
* byty ve 2NP jsou po drobných úpravách také určeny pro lidi na invalidním vozíku

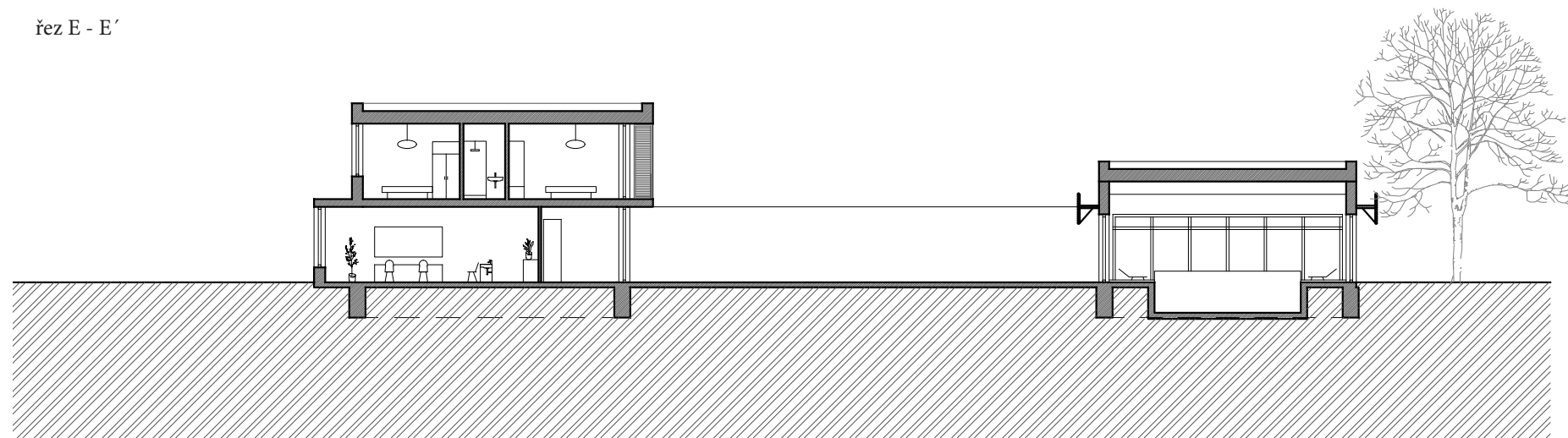
řez A- A'

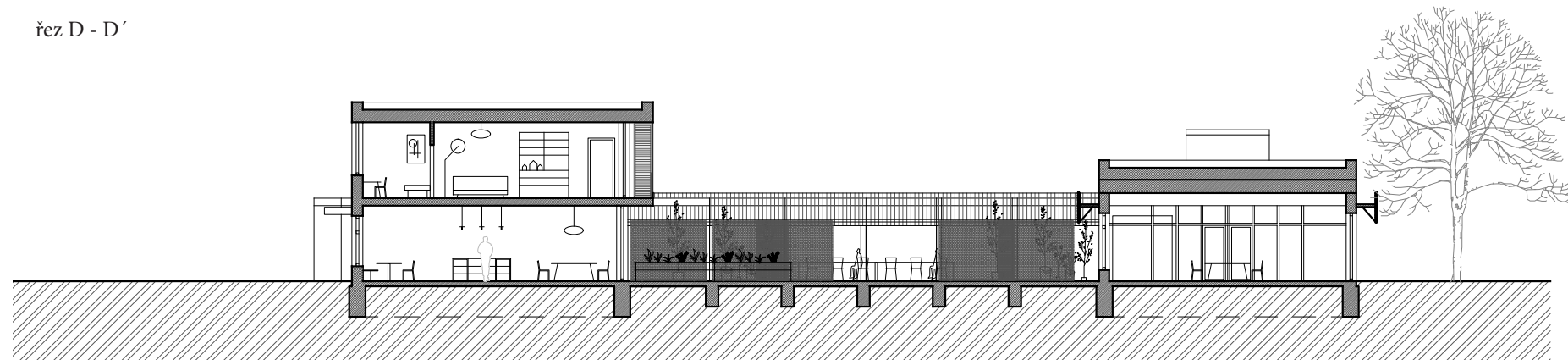
řez B - B'

řez E - E'

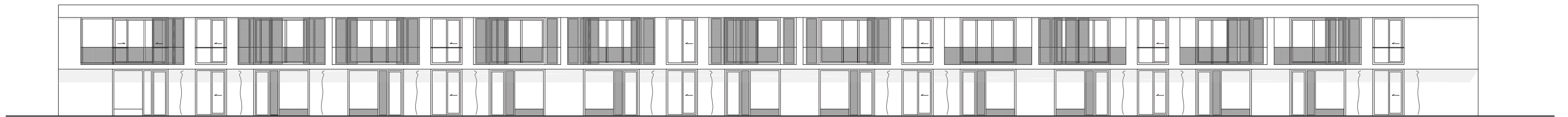
řez D - D'

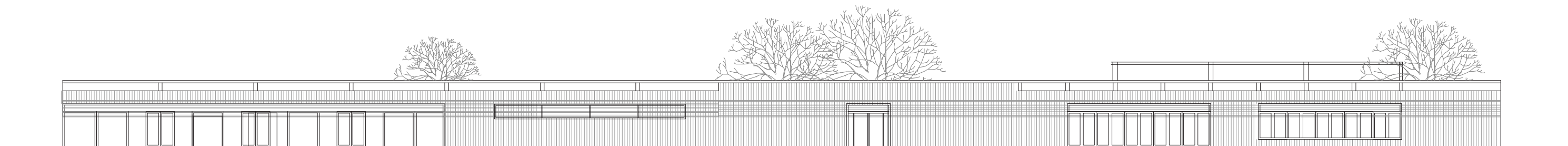
řez C - C'

pohled severovýchodní

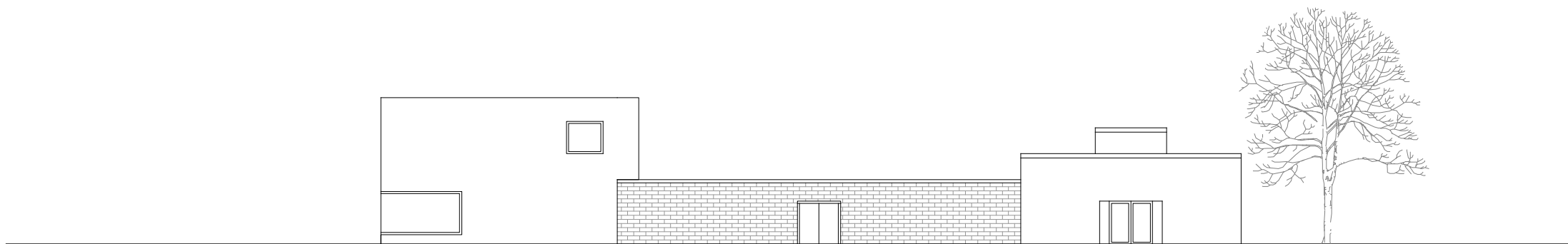
pohled jihozápadní

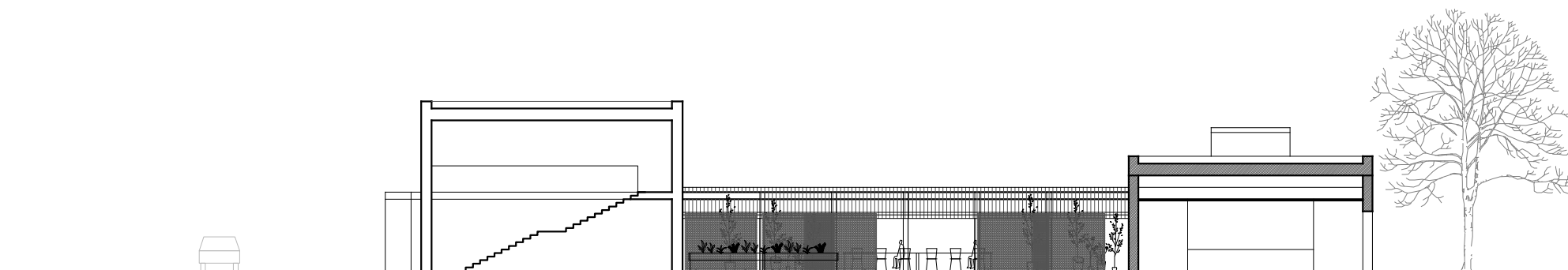
pohled severovýchodní

pohled jihozápadní

pohled severovýchodní

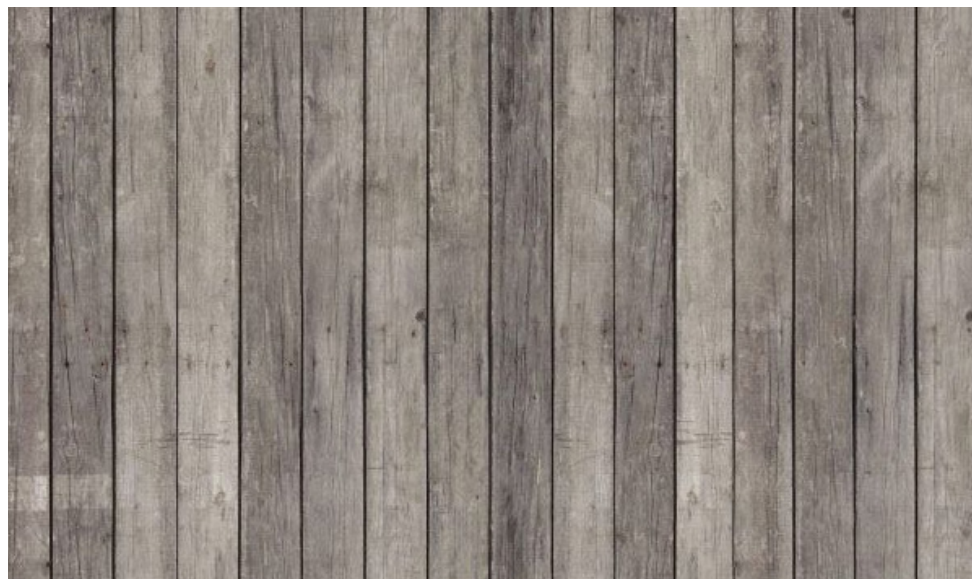
řezopohled severovýchodní

1

2

3

4

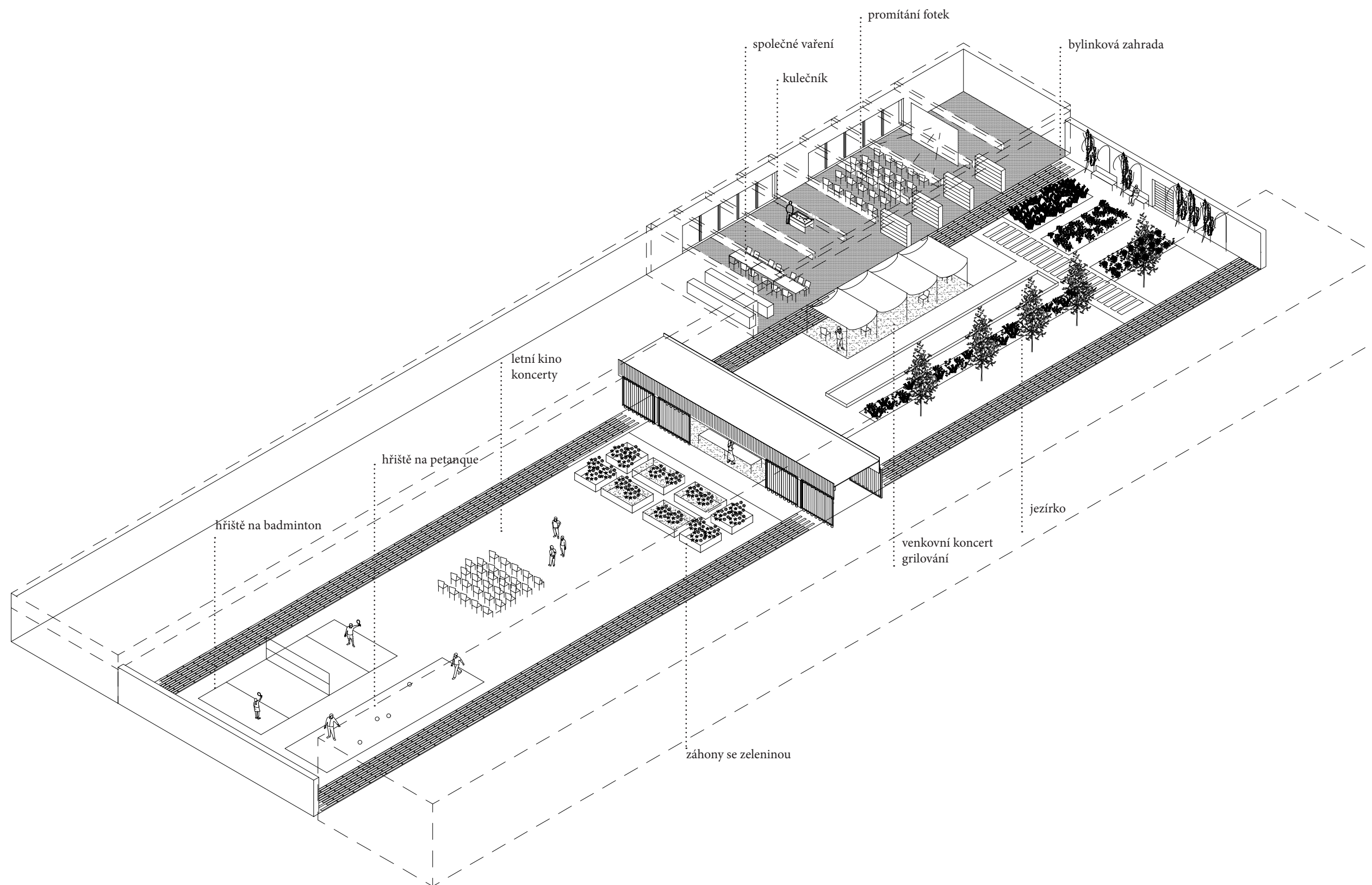

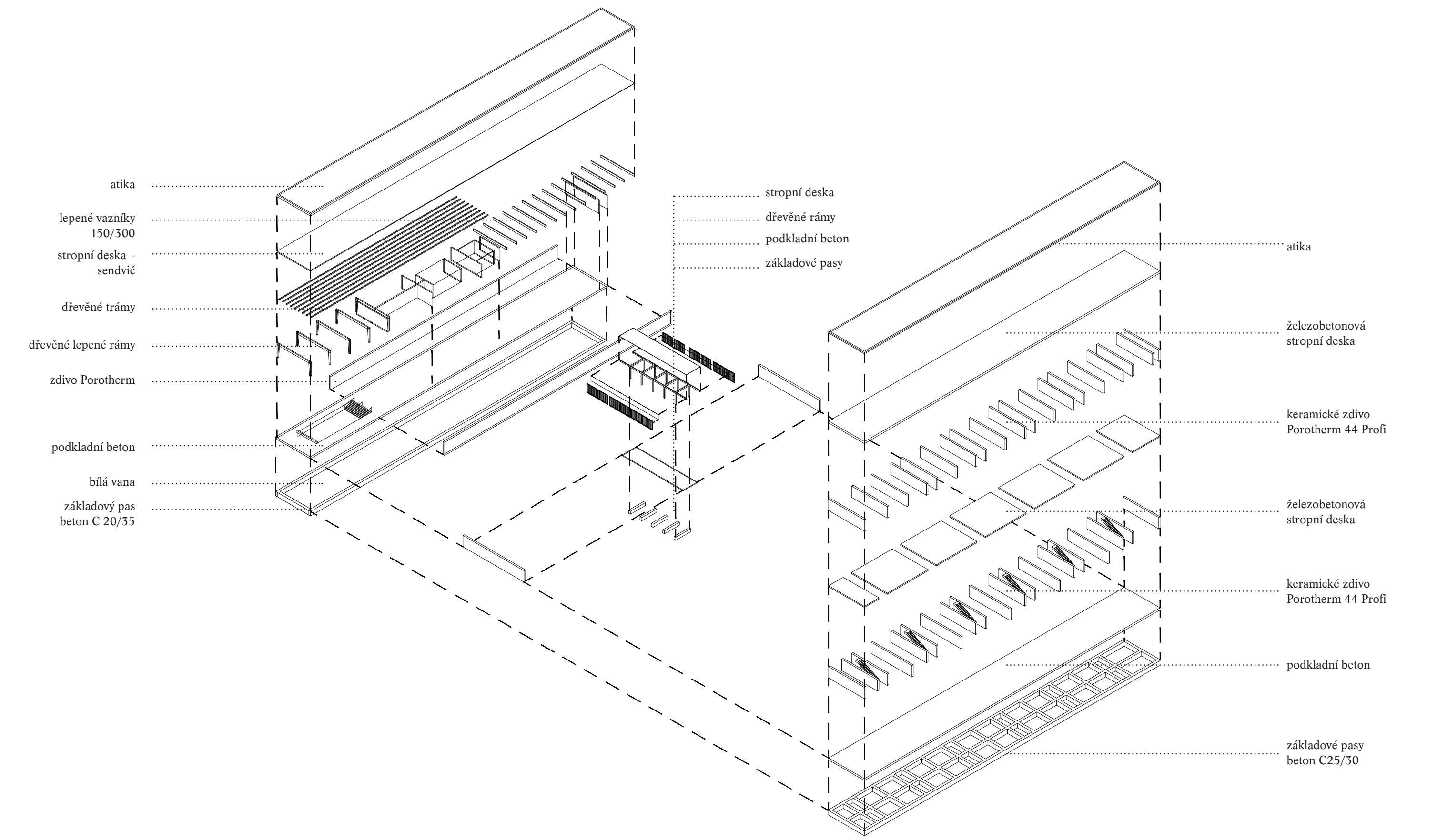
5

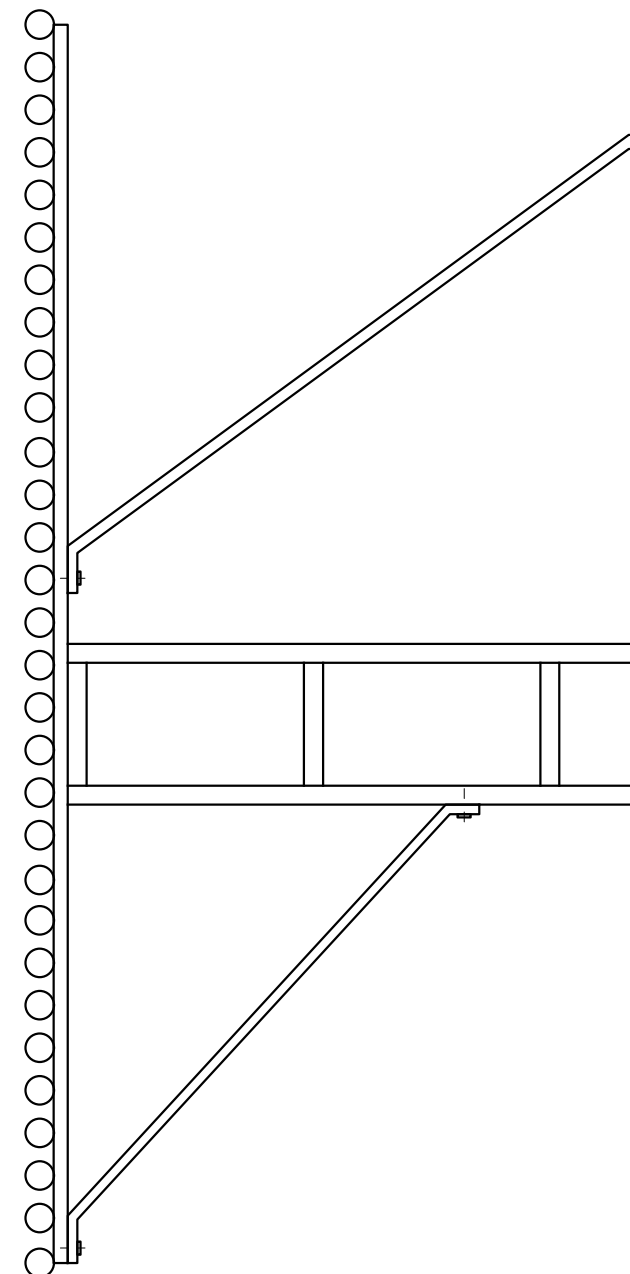
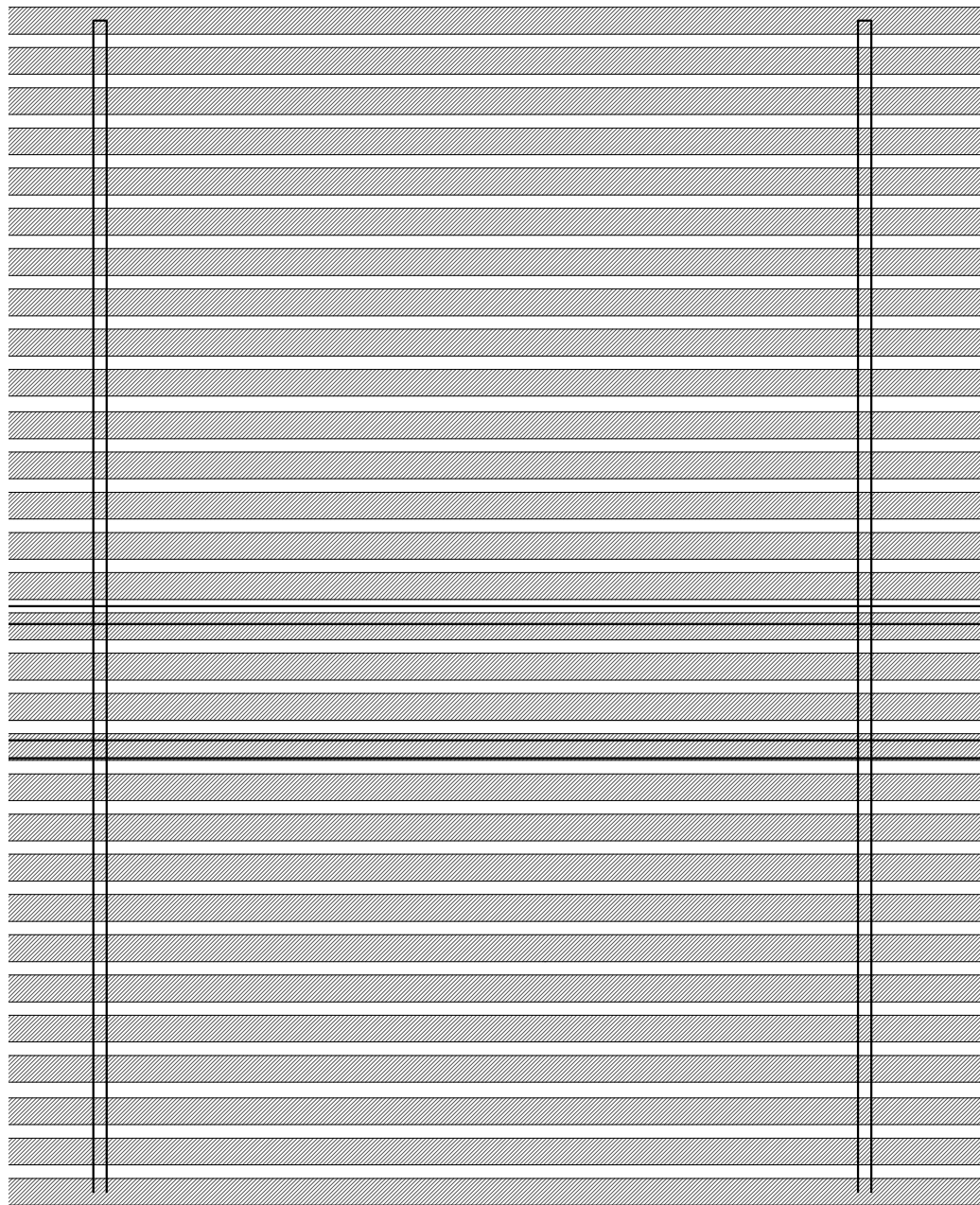

6

- 1 hrubá omítka
- 2 staré cihly
- 3 obklad dřevem
- 4 stínící devěné prvky
- 5 laminátové posuvné prvky
- 6 venkovní žaluzie

DETAIL HORIZONTÁLNÍHO STÍNĚNÍ

KONSTRUKCE

Bydlení

Konstrukční systém obytné části je řešen jako příčný stěnový systém. Založení do hloubky 1200 mm je provedeny betonovými pasy. Stavba se nechází v jílovité oblasti, založení je tedy hlubší než pouze do zámrzné hloubky, aby se tak předešlo případnému trhání základů při vysychání základové půdy. Nad betonovými pasy následuje podkladní beton, na který už se vyzdívá samotný stěnový systém budovy. Schodiště jsou monolitická betonová. Vnitřní stěny jsou vyzdívané keramickým zdivem o tloušťce 150 mm, které odpovídá akustickým a tepelným požadavkům. Vnitřní stěny jsou opatřeny výmalbou v bílé barvě a stěny ve schodišťových prostorech jsou potaženy hrubou látkou, opatřenou voděodolným nátěrem. Stěny lodžii jsou obloženy masivním dřevěným obkladem a stínění zajišťují venkovní sesunovací žaluzie.

Sál

Sál je opět založen na pasech. Nosné stěny z keramického zdiva Porotherm 440 Profi nesou lepené vazníky o rozměrech 500 x 150 mm, které tvoří strop sálu. Na lepených vaznících leží konstrukce střechy, která je tvořena sendičem s izolační minerální vatou. Okna a dveře jsou z masivního dřeva. Součástí sálu je vestavěný systém archivních polic, které jsou kotveny do podlahové kolejnice a lze je sesunovat ke straně.

Bazén

Hala s bazénem částečně konstrukčně navazuje na sál. Opět se zakládá na pasech do hloubky 1200 mm. V části samotného bazénu nahrazují pasy pouze základové patky, do kterých je kotvena hlavní nosná konstrukce bazénu. Tou jsou lepené vazníkové rámy. Bazén o hloubce 1200 mm je zakládán do bílé vany. Vzhledem k tomu, že bazén je umístěn v blízkosti potoka, musí být vytvořena betonová šachta na přečerpávání vody, aby v případě povodňového stavu udržovala hladinu bazénu a zabránila jeho vyplavání. Obvodový plášť bazénu tvoří masivní dřevěná okna a dveře.

TECHNICKÉ ZAŘÍZENÍ BUDOV

Obytná část je vytápěna radiátory a podlahovým vytápěním. V jižním konci budovy je situována kotelna, kde je umístěn centrální kotel, odkud se ohřátá voda rozvádí do celého objektu. Splašková i dešťová kanalizace je svedena do společného potrubí procházejícího pod budovou a dále odvedena do veřejné kanalizace. Větrání je možné zajistit přirozenou cestou a není tedy nutné zajišťovat vzduchotechnické zařízení.

Objekt se sále a bazénem je opět vytápěn radiátory a podlahovým vytápěním. Kotelna je umístěna za vstupem do bazénu, kde jsou i další technické místnosti. Sál a bazén je rozdělen na dva vzduchotechnické okruhy, část vzduchotechniky je umístěna pod podhledem ve vstupním prostoru do bazénu. Vzduch je pak veden trubkami do haly s bazénem a použitý vzduch se ve druhém směru vrací zpět do zázemí vzduchotechniky.

Součástí bazénu je i úprava vody, pro kterou je vymezena technická místnost ve vstupním prostoru do bazénu. Úprava je napojena na veřejný vodovod.

BEZBARIÉROVOST

Vzhledem k tomu, že se v objektu předpokládá zvýšený pohyb osob s omezeným pohybem nebo osob na invalidním vozíku, tak je v rozsahu celého 1NP bezbariérový a to včetně bezbariérových bytů. Všechny integrované veřejné funkce jako kavárna, kadeřnictví a lékař jsou vybaveny wc pro invalidy a jejich prostorové rozvržení umožňuje invalidům neomezený pohyb. Bazén je vybaven sprchou pro invalidy.

POŽÁRNÍ BEZPEČNOST

Všechny komunikace odpovídají požadavkům požární bezpečnosti a jejich únikové cesty jsou vzhledem k minimu komunikací chráněné a bezpečné pro případ úniku před požárem. Směr úniku z obytné části je do ulice Sokolské a směry úniku ze sálu a bazénu jsou buď směrem k potoku nebo skrz dvůr do ulice Sokolská.

Za konzultace a vedení bakalářské práce děkuji

Ing. arch. Radkovi Suchánkovi Ph.D.

Dále děkuji

Ing. Janě Košťálové

Ing. Jaroslavu Peterkovi, CSc.

Ing. Vladislavovi Burešovi

